

PRITARTA

Anykščių rajono savivaldybės tarybos

2021 m. vasario 18 d. sprendimu Nr. 1-TS-50

**A. BARANAUSKO IR A. VIENUOLIO-ŽUKAUSKO MEMORIALINIO MUZIEJAUS
2020 METŲ VEIKLOS
ATASKAITA**

I SKYRIUS. BENDROJI DALIS

1. A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus (toliau – Muziejus) yra Anykščių rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga, kaupianti, sauganti, tirianti, restauruojanti, eksponuojanti bei populiarinanti materialines ir dvasines vertybes atspindinčias krašto literatūros, kultūros ir meno, gamtos, istorijos, etninės kultūros, arklinskystės ir technikos raidą.

Muziejus, įgyvendindamas veiklos tikslą, atlieka šias funkcijas:

1.1. kaupia muziejines vertybes, atspindinčias Anykščių krašto literatūros, kultūros, istorijos raidą, technikos paveldą, etninę kultūrą ir Lietuvos arklinskystės istoriją, papildo jomis jau esančius ir formuoja naujus Muziejaus rinkinius;

1.2. saugo anykštėnų rašytojų autentišką memorialinę aplinką, užtikrina jos prieinamumą visuomenei;

1.3. tyrinėja, klasifikuoja surinktas muziejines vertybes ir jų liudijamus Anykščių krašto kultūros, literatūros, istorijos raidos procesus;

1.4. konservuoja muziejines vertybes, organizuoja jų restauravimą;

1.5. sudaro sąlygas Muziejuje saugomų muziejinių vertybių viešam naudojimui, rengia nuolatinės bei laikinos ekspozicijas ir parodas;

1.6. organizuoja kultūros ir švietimo renginius (kultūros vakarus, koncertus, pristatymus, susitikimus ir kt.) Lietuvoje ir užsienyje;

1.7. publikuoja mokslinių tyrinėjimų rezultatus, Muziejaus rinkinių katalogus, rengia ir leidžia Muziejų ir Anykščių kraštą populiarinančius spaudinius, suvenyrus, anykštėnų kūrybą, leidinius elektroninėse laikmenose;

1.8. virtualiomis ekspozicijomis, parodomis pristato Muziejų interneto svetainėse;

1.9. rengia edukacines programas moksleiviams ir suaugusiesiems, bendradarbiauja su bendrojo lavinimo mokyklomis, kuria videofilmus, dirba šviečiamąjį darbą, propaguojant Anykščių krašto literatūros, kultūros, istorijos, dailės, technikos paveldą, dabarties visuomeninius procesus;

1.10. reklamuoja Anykščių krašto turistinius objektus, dalyvauja veikloje, skatinančioje turizmo objektų plėtrą, organizuoja ekskursijas, parduoda leidinius, suvenyrus, kitas prekes, rengia vakarones, teikia informaciją turistams;

1.11. įgyvendina dvišalio ir daugiašalio kultūrinio bendradarbiavimo projektus, numatytus strateginėse valstybės ir rajono kultūros programose;

1.12. dalyvauja bendrose respublikinėse muziejinėse programose;

1.13. teikia metodinę pagalbą nevalstybiniais Anykščių rajono muziejams;

1.14. atlieka kitas teisės aktuose numatytas funkcijas.

Muziejaus veikla organizuojama vadovaudamasis Muziejaus nuostatais, patvirtintais Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. rugsėjo 27 d. sprendimu Nr. TS-301.

2. Muziejus dalį eksponatų eksponuoja šiose ekspozicijose:
- Antano Baranausko klėtelėje (A. Vienuolio g. 2, Anykščiai);
 - Antano Vienuolio-Žukausko memorialiniame name-muziejuje (A. Vienuolio g. 2, Anykščiai);
 - Jono Biliūno memorialinėje sodyboje (Niūronių k., Anykščių r.);
 - Bronės Buivydaitės memorialiniame name-muziejuje (Vilniaus g. 21, Anykščiai);
 - Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių memorialiniame muziejuje (Griežionėlių k., Anykščių r.);
 - Arklio muziejuje (Niūronių k., Anykščių r.);
 - Siauruko muziejuje (Stoties g. 4A ir 4B, Anykščiai);
 - Šeimyniškėlių piliakalnio istoriniame komplekse (J. Biliūno g. 125, 127, 129 ir 133, Anykščiai);
 - Muziejaus parodų salėje – Stanislovo Petraškos akmens tapybos ekspozicijoje (Muziejaus g. 6A).

II SKYRIUS. PERSONALO IR FINANSŲ VALDYMAS

3. Muziejaus veiklai vykdyti 2016 m. vasario 25 d. Anykščių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-42 buvo patvirtinta 40 pareigybių. 2020 m. gruodžio 31 d. muziejuje dirbo 34 darbuotojai. Atsižvelgus į padidėjusį lankytojų srautą, gegužės–spalio mėnesiais dalyje ekspozicijų buvo ilginamas darbo laikas bei priimta daugiau darbuotojų.

4. 2020 m. Muziejuje iš darbo buvo atleisti 2 darbuotojai. Kiekvienais metais vykdomas paraiškų teikimas ir laikinas įdarbinimas pagal Užimtumo didinimo programos įgyvendinimą. 2020 m. pagal šią programą dirbo 3 asmenys. Įvairioms Muziejaus funkcijoms vykdyti buvo priimta darbuotojų pagal terminuotą darbo sutartį, darbo užmokestis jiems buvo mokamas iš Muziejaus uždirbtų lėšų. 2020 m. pagal tokias sutartis buvo įdarbinti 4 asmenys.

5. Muziejaus darbuotojams skatinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. sausio 17 d. nutarime Nr. XIII-198, Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatyme bei Lietuvos Respublikos darbo kodekse numatyti būdai įstaigoje 2020 m. nebuvo taikomi.

6. Muziejaus darbuotojai nuolat skatinami dalyvauti respublikiniuose seminaruose, kursuose, mokymuose. Per ataskaitinius metus 5 Muziejaus darbuotojai kėlė kvalifikaciją, dalyvavo mokymuose muziejininkystės klausimais. Kvalifikacijos traukmės vidurkis 6 val.

7. Įstaigai vadovaujančių darbuotojų ir kitų darbuotojų metinis atlyginimų vidurkis 2020 m.:

- vadovaujantys darbuotojai: 20 tūkst. 283,70 Eur.
- įstaigoje dirbantys darbuotojai: 15 tūkst. 186,91 Eur.

8. Per 2020 m. Muziejus gavo 200 tūkst. 763,50 Eur papildomų lėšų, kurių šaltiniai:

- valstybės biudžeto lėšos (kultūros projektai) – 28 tūkst. 400,00 Eur;
- valstybės biudžeto lėšos (Užimtumo didinimo programos įgyvendinimas) – 8 tūkst. 200,65 Eur;
- savivaldybės biudžeto lėšos (projektai) – 2 tūkst. 500,00 Eur;
- kitų šaltinių lėšos (pajamos už suteiktas paslaugas) – 161 tūkst. 500,00 Eur;
- kitų šaltinių lėšos (gauta parama) – 162,85 Eur.

Pritrauktos lėšos sudaro 30 proc. nuo Muziejaus biudžeto asignavimų, kurie 2020 m. sudarė iš viso 660 tūkst. 263,50 Eur.

III SKYRIUS. TURTO VALDYMAS

9. Įstaigos nekilnojamasis turtas, valdomas patikėjimo teise ar panaudos pagrindais:

Turtas/Vieta	Unikalus Nr.	Plotas
ŽEMĖS SKLYPAI		
Žemės sklypas J. Biliūno g. 133, Anykščiai	3403-0004-0020	0,0660 ha
Žemės sklypas J. Biliūno g. 129, Anykščiai	3403-0004-0019	0,0666 ha
Žemės sklypas J. Biliūno g. 125, Anykščiai	3403-0004-0017	0,1094 ha
Žemės sklypas Stoties g. 4A, Anykščiai	3403-0008-0034	0,1479 ha
Žemės sklypas Muziejaus g. 12, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.	4400-1142-7442	0,4462 ha
Žemės sklypas A. Vienuolio g. 2, Anykščiai	4400-2501-7947	0,6025 ha
Žemės sklypas Muziejaus g. 6A, Anykščiai	4400-2501-7347	0,1287 ha
Žemės sklypas Muziejaus g. 11, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.	3426-0004-0240	1,1710 ha
Žemės sklypas Muziejaus g. 4, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.	3426-0004-0246	0,1130 ha
Žemės sklypas Muziejaus g. 13, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.	3426-0004-0241	0,4640 ha
Žemės sklypas K. Trajecko g. 5, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.	4400-1997-2826	0,7730 ha
Žemės sklypas Griežionių k. 1, Andrioniškio sen., Anykščių r.	4400-1990-9410	0,3631 ha
Žemės sklypas Griežionių k. 1., Andrioniškio sen., Anykščių r.	4400-1990-9510	0,0378 ha
Žemės sklypas Vilniaus g. 21, Anykščiai	4400-0434-8538	0,1473 ha
PASTATAI IR KITI STATINIAI		
Pastatas – Muziejus Kiti inžineriniai statiniai – Kiemo statiniai (Sk. k. rez., tvora, takas) Muziejaus g. 6A, Anykščiai	3498-6002-0019 3498-6002-0020	504,79 kv. m.
Pastatas – Apžvalgos bokštas Kiti inžineriniai statiniai – Stoginė (gynybinės sienos imitacija)	4400-4112-4589 4400-4112-4596	28,63 kv. m. 35,35 kv. m.

Kiti inžineriniai statiniai – Tvora J. Biliūno g. 125, Anykščiai	4400-4112-4578	
Kiti inžineriniai statiniai – Stoginė (gynybinės sienos imitacija) Kiti inžineriniai statiniai – Tvora J. Biliūno g. 127, Anykščiai	4400-4054-3671 4400-4054-3660	41,35 kv. m.
Kiti inžineriniai statiniai – Stoginė (gynybinės sienos imitacija) Kiti inžineriniai statiniai – Tvora Pastatas – Sodo pastatas J. Biliūno g. 129, Anykščiai	4400-4742-4797 4400-4054-3693 3498-6024-9010	24,52 kv. m. 25,36 kv. m.
Kiti inžineriniai statiniai – Stoginė (gynybinės sienos imitacija) Kiti inžineriniai statiniai – Tvora Pastatas – Apžvalgos bokštas Pastatas – Sodo pastatas J. Biliūno g. 133, Anykščiai	4400-4446-8688 4400-4742-9832 4400-0351-9886 3498-5023-4012	17,23 kv. m. 29,88 kv. m. 20,35 kv. m.
Pastatas – Sandėlis Stoties g. 4A, Anykščiai	3494-8001-6033	865,51 kv. m.
Pastatas – Siaurojo geležinkelio istorijos ekspozicijos pastatas Stoties g. 4B, Anykščiai	4400-0061-5110	689,57 kv. m.
Bronės Buivydaitės memorialinio muziejaus pastatai Pastatas – Muziejus Pastatas – Ūkio pastatas Kiti inžineriniai statiniai – Kiemo statiniai Vilniaus g. 21, Anykščiai	3494-0004-2019 3494-0004-2026 3494-0004-2030	74,98 kv. m. 24,00 kv. m.
Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių sodybos pastatai Pastatas – Muziejus Pastatas – Klėtis Pastatas – Ūkinis pastatas Kiti inžineriniai statiniai – Kiemo statiniai (šulinys, varteliai, vartai, tvora, tualetas) Griežionėlių k. 1, Andrioniškio sen., Anykščių r. sav.	3482-0000-1015 3482-0000-1026 3482-0000-1037 3482-0000-1048	157,29 kv. m. 58,00 kv. m. 62,00 kv. m.
Rašytojo Jono Biliūno memorialinio muziejaus pastatai Pastatas – Muziejus Pastatas – Ūkinis pastatas Pastatas – Kiemo rūšys Kiti inžineriniai statiniai – Kiemo statiniai (šulinys, tvora) K. Trajecko g. 5, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.	3494-0110-8018 3494-0110-8029 3494-0110-8038 3494-0110-8040	90,34 kv. m. 77,00 kv. m. 16,00 kv. m.
A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus pastatai Pastatas – Muziejus Pastatas – Muziejus Kiti inžineriniai statiniai – Kiemo statiniai (Tvora, šulinys,	3492-6000-2010 3492-6000-2020 3492-6000-2031	216,14 kv. m. 59,70 kv. m.

takai) A. Vienuolio g. 2, Anykščiai		
Pastatas – Muziejus	3494-0097-0016	295,85 kv. m.
Pastatas – Maniežas	3494-0097-0027	63,00 kv. m.
Pastatas – Arklio muziejus	3494-0097-0038	349,00 kv. m.
Pastatas – Kioskas	3494-0097-0049	32,32 kv. m.
Pastatas – Kalvė	3494-0097-0062	34,96 kv. m.
Kiti inžineriniai statiniai – Kiemo statiniai (Aikštelė)	3494-0097-0070	
Kiti inžineriniai statiniai – Kiemo statiniai (Pėsčiųjų takai)	4400-2283-3496	321 kv. m.
Kiti inžineriniai statiniai – Automobilių stovėjimo aikštelė	4400-3001-4876	1872 kv. m.
K. Trajecko g. 2, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.		
Aukštaitiška sodyba Nr. 1		
Pastatas – Muziejus	3494-0097-1013	89,76 kv. m.
Pastatas – Muziejus - daržinė	3494-0097-1024	211,00 kv. m.
Pastatas – Muziejus – pirtis	3494-0097-1035	17,00 kv. m.
Pastatas – Muziejus – svirnas	3494-0097-1046	18,00 kv. m.
Kiti inžineriniai statiniai – Kiemo statiniai (tvora, lauko tualetas)	3494-0097-1068	
Muziejaus g. 13, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.		
Pastatas – Kontora su kultūros namais	3496-6008-0011	396,00 kv. m.
Muziejaus g. 4, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.		
Aukštaitiška sodyba Nr. 2		
Pastatas – Gyvenamasis namas kaimo turizmo reikmėms	4400-0730-9899	92,59 kv. m.
Pastatas – Klėtis	4400-1760-1286	101,66 kv. m.
Pastatas – Tvartas	4400-1760-1302	170,74 kv. m.
Pastatas – Klojimas	4400-1760-1313	88,27 kv. m.
Pastatas – Muziejus – klėtis	3494-0097-1057	60,00 kv. m.
Muziejaus g. 11, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.		
Pastatas – Klojimas	4400-0415-5936	363,00 kv. m.
Muziejaus g. 12, Niūronių k., Anykščių sen., Anykščių r. sav.		

10. Faktinių Muziejaus nekilnojamojo turto, valdomo patikėjimo teise ar panaudos pagrindais, arba išnuomoto turto ploto ūkinę priežiūrą užtikrinančių paslaugų kaina per metus – 13 tūkst. 67,03 Eur. Įstaiga per 2020 m. nebuvo išnuomojusi ar kitaip perdavusi nekilnojamojo turto, už kurį būtų gautas užmokestis.

11. Per 2020 m. Muziejus įsigijo turto, įskaitant ir nekilnojamojo turto, valdomo patikėjimo teise, už 1 tūkst. 362,08 Eur.

12. Per 2020 metus Savivaldybės administracijos padalinių ar Savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos pateiktų rekomendacijų ar reikalavimų Muziejus nebuvo gavęs.

IV SKYRIUS. DOKUMENTŲ VALDYMAS

13. Muziejaus veikla organizuojama vadovaujantis Muziejaus nuostatais, Muziejų įstatymu bei kitais biudžetinės įstaigos veiklą reglamentuojančiais teisės aktais. Muziejaus direktorius rengia paslaugų teikimo, ūkinės ir finansinės veiklos įsakymus, sutartis, darbuotojų

pareiginius nuostatus bei kitus dokumentus. Muziejuje yra patvirtintas įstaigos dokumentacijos planas, susidedantis iš šių dalių:

- Personalo valdymo dokumentai;
- Dokumentų valdymo ir naudojimo dokumentai;
- Finansinio ir kito turto valdymo dokumentai;
- Saugos ir sveikatos darbe, gaisrinės ir civilinės saugos dokumentai.

14. Per 2020 m. Muziejaus direktorius išleido 177 direktoriaus įsakymus, iš jų 43 įsakymus įstaigos veiklos klausimais, 33 – personalo klausimais, 98 – dėl atostogų suteikimo, 3 – dėl komandiruočių. Per metus išsiųsti 135 raštai, gauti 125 Muziejui adresuoti dokumentai. Pasirašytos 65 sutartys: 19 – pirkimo-pardavimo, 43 – paslaugų, 1 – nuomos, 1 – panaudos, 1 – konsignacinė.

15. Muziejuje saugiu elektroniniu parašu buvo pasirašyti 168 elektroniniai dokumentai.

V SKYRIUS. VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ VALDYMAS

16. Muziejus 2020 m. vykdė 271 viešąjį prekių, paslaugų ir darbų pirkimą už 76 tūkst. 172,73 Eur. Iš to skaičiaus įstaiga 169 kartus pirkė prekių už 24 tūkst. 396,26 Eur, 101 kartą pirkė paslaugų už 46 tūkst. 447,07 Eur ir vieną kartą pirkė darbų už 5 tūkst. 329,40 Eur.

Lyginant su 2019 m., Muziejaus vykdytų pirkimų skaičius dėl pakitusio poreikio ir apjungtų procedūrų sumažėjo 42 proc., o pirkimų apimtys – 36 proc.

17. Per praėjusius biudžetinius metus Muziejus nevykdė pirkimų informacinėmis priemonėmis (CVP IS), nes neplanavo tokio pobūdžio įsigijimų. Tokių pirkimų nebuvo ir 2019-aisiais metais.

18. Per 2020-uosius metus Muziejus sudarė 44 viešųjų pirkimų sutartis su fiziniais ir juridiniais asmenimis, jų suminė vertė buvo 45 tūkst. 380,08 Eur. Lyginant su 2019 m., sutarčių skaičius sumažėjo 17 proc., tačiau jų bendra vertė išaugo 22 proc. Per 2020 m. buvo viešai paskelbtos 16 sutarčių (pirkimų suma 35 tūkst. 375,63 Eur) – 2,7 karto daugiau, nei ankstesniais metais.

VI SKYRIUS. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ IR VIDAUS ADMINISTRAVIMO INFORMACINIŲ SISTEMŲ VALDYMAS

19. 2020 m. pradžioje Muziejuje tarnybinėse patalpose buvo įrengta 17 kompiuterinių darbo vietų įstaigos darbuotojams. Dėl pradėtos Muziejaus administracinio pastato rekonstrukcijos pertvarkius darbo pobūdį, Muziejuje nuo 2020 m. vidurio liko ir metų pabaigoje buvo 7 kompiuterinės darbo vietos.

20. Muziejus per 2020-uosius metus patyrė 1 tūkst. 362,08 Eur faktinių kompiuterių, informacinių sistemų įsigijimo išlaidų.

21. Muziejus 2020 m. kompiuteriams, informacinėms sistemoms tvarkyti ir prižiūrėti išleido 2 tūkst. 51,59 Eur.

VII SKYRIUS. PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ VALDYMAS

22. Per ataskaitinius metus Muziejus organizavo įvairius literatūrinius, istorinius ir meninius renginius: Lietuvos muziejų kelio programos „Tėvynės ieškojimas“ 2020 m. ciklo

„Lietuvos kraštovaizdžiai: kalnų ir kalvų kultūriniai regionai“ programą, Anykščių miesto šventės „Anykščiai. Čia gera“ Muziejaus programą, dalyvavo kituose Anykščių kultūriniuose renginiuose. Daug dėmesio buvo skirta muziejinėms ekspozicijoms plėsti ir reklamuoti, muziejininkai dalyvavo Vilniaus tarptautinėje knygų mugėje, vasarą įrengė ir eksploatavo leidinių bei suvenyrų prekybos kioską Anykščių miesto centre, A. Baranausko aikštėje. Epidemiologiniai suvaržymai, kuriuos įtakoją COVID-19 plitimas, paskatino Muziejų dalį savo veiklą ir paslaugų perkelti į virtualiąsias erdves, teikti nuotoliniu būdu.

23. Kaip ir kiekvienais metais, Muziejus daugiausiai dėmesio skyrė lankytojams priimti, ekskursijoms bei edukacinėms programoms organizuoti. 2020 m. muziejų padalinius aplankė 48 tūkst. lankytojų, absoliuti dauguma jų buvo ekskursijų po Muziejaus ekspozicijas dalyviais. Populiariausius Arklio muziejų aplankė 19 tūkst. lankytojų, Siauruko muziejų – 15 tūkst. lankytojų, kiti lankytojai pasklido po literatūrines ir istorijos ekspozicijas.

24. Dalyvaudamas Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų Kultūros paso sistemoje, Muziejus 2020 m. teikė paslaugas šios sistemos vartotojams pagal 31 akredituotą edukacinę programą, parengė ir pateikė akreditavimui dar 3 naujas edukacines programas. Visos Muziejaus edukacinės programos yra akredituotos maksimaliam 3 metų laikotarpiui.

Per 2020 m. Muziejaus Kultūros paso programomis pasinaudojo 111 Lietuvos moksleivių grupių, Muziejaus ekspozicijose pažinimo veikla užsiėmė 2 tūkst. 750 mokinių, absoliuti dauguma paslaugų buvo suteikta tik rugsėjo ir spalio mėnesiais, kai tokios veiklos nebuvo ribojamos ar uždraustos. Už šias paslaugas Muziejus gavo 8 tūkst. 590 Eur pajamų.

25. 2020 m. Muziejus saugojo, gausino, tyrinėjo ir viešino savo eksponatų fondus. 2020 m. gruodžio 31 d. Muziejaus fonduose buvo saugoma 40 tūkst. 317 pagrindinio ir pagalbinio fondų eksponatų. Per 2020 m. fondus papildė ir buvo suinventorinti 754 nauji eksponatai. Muziejuje buvo tęsiama eksponatų skaitmeninimo programa: toliau sudaromi kompiuteriniai eksponatų sąrašai, eksponatai įvertinti pagal nustatytą metodiką, eksponatai skenuojami ir/ar fotografuojami, jų atvaizdai viešai publikuojami Lietuvos integralioje muziejų informacinėje sistemoje (LIMIS), VEPIS portale www.epaveldas.lt ir „Europeana“ portale. Per 2020 m. į viešąsias prieigas buvo pateikti 1 tūkst. 704 eksponatai ir informacija apie juos.

Iki 2020 m. pabaigos viešosiose prieigose iš viso jau pateikti 12 tūkst. 402 Muziejaus eksponatai, tai sudaro 31 proc. viso eksponatų fondo.

Vykdamas Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymą, pagal nustatytą tvarką muziejinės vertybės (eksponatai) buvo vertinami tikrąja verte. 2020 m. buvo įvertinti ar pervertinti 21 tūkst. 686 eksponatai.

26. Muziejus tęsė nuo 2011 m. pradėtus Anykščių krašto genealoginius tyrimus, kaupdamas genealoginę informaciją ir teikdamas ją Muziejaus lankytojams, skatindamas domėtis savo kilmės istorija, taip ugdydamas nacionalinio pasididžiavimo patriotinius jausmus. Iki 2020 m. pabaigos Muziejaus sudaromuose genealoginių žinių skaitmeniniuose rinkiniuose buvo sukaupta per 130 tūkst. įrašų apie Anykščių krašto žmonių gimimą, santuokas ir mirtis XVIII–XX a. Geriausiai ištirtos Anykščių, Andrioniškio, Debeikių, Troškūnų parapijos, tyrimai plėtojami Svėdasų ir Traupio parapijose.

Muziejaus sukaupta genealoginė informacija leido patikslinti daugybę faktų apie žymiųjų anykštėnų kilmę, gimines, biografines linijas, padeda plėsti žinias apie saugomus eksponatus.

27. 2020 m. Muziejus tęsė 2017 m. pradėtą misiją, skirtą Lietuvos Respublikos gimimo ir pirmųjų kovų už Nepriklausomybę 100-mečiui. Ja siekiama prisiminti ir įamžinti visus anykštėnus

– Lietuvos nepriklausomybės kovų savanorius, sukaupiant apie juos žinias ir taip atskleidžiant tą garbę, kokią visai savo giminei bei gimtajam kraštui pelnė daugiau kaip 400 anykštėnų savanorių. Remdamasis sukauptais genealoginiais rinkiniais, Muziejus toliau rinko žinias apie savanorius archyvuose, šaltiniuose, bendravo su savanorių palikuoniais. Muziejaus interneto svetainėje sukurtame šiai misijai skirtame puslapyje 2020 m. buvo paskelbta 420 savanorių biografijų, kurios nuolat atnaujinamos, apauginamos vis naujais faktais, kurie atveda savanorių šeimas ir jų gimines iki šių dienų. Muziejaus iniciatyva Anykščių mieste, Šv. Mato bažnyčios šventoriuje, buvo įrengtas Anykščių valsčiaus savanorių memorialas, prisimenant ir rašytojo A. Vienuolio indėlį į Lietuvos nepriklausomybės kovas.

28. Įgyvendindamas Lietuvos kultūros tarybos iš dalies finansuotus projektus, Muziejus vykdė renginių programas, kūrė skaitmeninius produktus atveriančius Muziejaus erdves nuotoliniam lankytojiui:

28.1. 2020 m. buvo įgyvendinta literatūros populiarinimo renginių programa „Literatūros akiračiai nuo Anykščių kalvų“ – įvairiose Anykščių krašto aukštumose vyko literatūros ir muzikos renginiai, sutelkę plačius ne tik Anykščių krašto, bet ir visos Aukštaitijos bendruomenės būrius. Muziejaus iniciatyva Rašytojų kalnelyje koncertavo Vidas Bareikis, Vytautas V. Landsbergis, savo vaikystės kaimą Strazdiškį, paženklintą meniniais simboliais, aplankė vyriausias Lietuvos poetas Algimantas Baltakis ir t.t.

28.2. 2020 m. Muziejaus Etninės kultūros skyriuje (Arklio muziejuje) įgyvendinus vasaros savaitgalių renginių programą, vasaros šeštadieniais Niūronyse buvo surengtos 7 teminės žemės darbų ir tradicinės kultūros šventės, įvyko 6 muzikantų popietės, parodyti 6 teatrų spektakliai.

28.3. Gavęs Lietuvos kultūros tarybos tikslinį skaitmeninių paslaugų kūrimui skirtą finansavimą, Muziejus kartu su bendrove „GLUK Media“ įgyvendino projektą „A. Baranausko klėtelės dovanos – ranka pasiekiamos“, kurio dėka sukurta virtualioji kelionė po visas Muziejaus ekspozicijas. Šią kelionę sudaro iš viso 51 lokacija aštuoniose Muziejaus ekspozicijose. Į skirtingas vietas galima patekti dviem būdais – arba pasirinkus ekspoziciją iš visuomet lydinčio sąrašo, arba aptikus ypatinguosius eksponatus, atveriančius keturis tranzitinius kelius: Laiko juostą, Keliautojo taką, Turto magistralę ar Kūrybos vieškelį. Kiekviename iš šių kelių – penki eksponatai, pasklidę įvairiose Muziejaus ekspozicijose. Kartu buvo sukurta 10 videosiūžetų, pristatančių Muziejaus edukacines programas visose erdvėse, kuriose jos yra rengiamos, per emocinius potyrius.

28.4. Įgyvendindamas Anykščių rajono savivaldybės finansuotą leidybos projektą, Muziejus organizavo Lionės Lapinskienės knygos „Bronė Buivydaitė. Gyvenimo eskizai“ paruošimą spaudai. Knyga bus išleista ir pasieks skaitytojus 2021 m. I pusmetį.

29. 2020 m. buvo tęsiami šie Muziejaus partnerystės projektai:

29.1. 2019-04-02 eksponatų deponavimo sutartis su Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija, rengiant parodą Valstybės pažinimo centre (iki parodos uždarymo).

29.2. 2019-04-10 partnerystės sutartis su Lietuvos istorinių transporto priemonių išsaugojimo asociacija „RETROMOBILE“, kuriant ir eksploatuojant istorinių transporto priemonių ekspoziciją Siauruko muziejuje (sutartis tęsiama neterminuotai).

29.3. 2019-08-13 bendradarbiavimo sutartis su viešąja įstaiga „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“, plėtojant Siauruko muziejaus ekspozicijas (sutartis tęsiama neterminuotai).

29.4. 2020-11-23 bendradarbiavimo sutartis su Birštono viešąja biblioteka, pristatant A. Vienuolio ryšius su Birštonu bibliotekos renginiuose.

29.5. 2020-12-04 bendradarbiavimo sutartis su Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba dėl Muziejuje saugomų bažnyčių metrikų knygų skaitmeninių kopijų naudojimo.

29.6. Tęstinė partnerystė su Lietuvos rašytojų sąjunga, organizuojant Lietuvos rašytojų sąjungos narių kūrybines rezidencijas ir kūrybos vakarus Anykščiuose bei „Vasaros akademiją“ jauniems literatūros kūrėjams.

30. Vykdamas kultūros paveldo populiarinimo veiklas, 2020-aisiais metais buvo suorganizuoti šie Muziejaus renginiai:

30.1. Vasario 15 d. Muziejus pakvietė bičiulius į Anykščių L. ir S. Didžiulių viešąją biblioteką, kur buvo surengtos knygos „Per tamstos laišką į mane padvelkė tikras pavasaris“ : Antano Vienuolio-Žukausko ir tremtinių bei politinių kalinių ir jų artimųjų epistolinis palikimas : šaltinių publikacija“ sutiktuvės.

30.2. Vasario 19 d. Anykščių koplyčioje-Pasaulio anykštėnų kūrybos centre Muziejus su partneriais parengė ir atidarė tradicinę Anykščių krašto tautodailės parodą, skirtą Tautodailės metams. Paroda veikė visą mėnesį.

30.3. Vasario 20 d. knygos „Per tamstos laišką į mane padvelkė tikras pavasaris“ : Antano Vienuolio-Žukausko ir tremtinių bei politinių kalinių ir jų artimųjų epistolinis palikimas : šaltinių publikacija“ pristatymą Muziejus organizavo Vilniuje, LITEXPO parodų centre, tarptautinės Vilniaus knygų mugės programoje.

30.4. Kovo 11 d. anykštėnų eisenoje, skirtoje Nepriklausomos Lietuvos 30-mečiui, muziejininkai išskleidė ir nešė autentišką pokario laisvės gynėjų vėliavą, saugomą Muziejaus fonduose.

30.5. Gegužės 30 – birželio 6 dienomis vyko Muziejaus organizuotas 6-asis tradicinių kinkinių žygis „Į „Bėk bėk, žirgeli!“ – su žemaitukais!“, 8 kinkiniai keliavo iš Valkininkų ir Laukuvos į Niūronis.

30.6. Birželio 14 d. prie A. Baranausko klėtelės Muziejus surengė literatūrines Antanines, svečius pasitiko atlikėjas Vidas Bareikis su akustiniu koncertu, skambėjo ir repo ritmu perdainuotas „Anykščių šilelis“. Koncertas iš Rašytojų kalnelio pirmą kartą buvo tiesiogiai transliuojamas Muziejaus Facebook paskyroje.

30.7. Birželio 14 d. Siauruko muziejuje vyko tremtinių sambūris lietuvių tremtims į Sibirą atminti.

30.8. Birželio 23 d. Jono Biliūno sodyboje-muziejuje Niūronyse vyko tradicinės Joninės su kapelomis „Muzikantai iš pa Utenas“ ir „Sietynėlis“ (vadovė Rima Garsonienė).

30.9. Birželio 27 d. Arklio muziejuje Niūronyse surengta Šienapjūtės diena, Biržų kultūros centro ansamblis „Siaudela“ atliko dainų programą „Man dalgela čysta pliena, pradalgėla žalia šiena“.

30.10. Liepos 6 d. Arklio muziejaus Striukų sodyboje Kupiškio kultūros centro Unės Babickaitės teatras vaidino spektaklį „Gyvenimas mano – degimas“ apie poetą Paulių Širvį.

30.11. Liepos 11 d. Arklio muziejuje parodytas Anykščių kultūros centro teatro spektaklis Antano Vienuolio „Prieblandoje“ (režisierius Jonas Buziliauskas).

30.12. Liepos 17–18 d. Muziejuje svečiavosi tarptautinio mėgėjų teatrų festivalio „ARTimi-2020“ dalyviai. Prie A. Baranausko klėtelės Rokiškio liaudies teatras vaidino Juozo Tumo-Vaižganto apysakos „Dėdės ir dėdienės“ inscenizaciją (režisierius Eligijus Daugnora). Dar tris spektaklius-komedijas Arklio muziejuje Niūronyse vaidino Biržų, Utenos ir Salaspilio (Latvija) mėgėjų teatrai.

30.13. Liepos 25 d. Arklio muziejuje Niūronyse buvo surengta Rugiapjūtės diena, programą pateikė Kauno folkloro klubas „Liktužė“ (vadovė Jūratė Svidinskienė).

30.14. Liepos 24–25 d. Muziejus dalyvavo Anykščių miesto šventės „Anykščiai. Čia gera“ kultūrinėje programoje. Buvo surengta vakaro improvizacija „Prie vaikystės namų“ pagal Rimanto Vanago knygą „Žmonės mylėjo žmones“ Gražinai Ručytei-Landsbergienei atminti A. Baranausko aikštėje, veikė Muziejaus edukacinis kiemelis A. Baranausko aikštėje. Prie Antano Baranausko klėtelės vyko literatūros ir muzikos improvizacijų popietė mažiems ir dideliems „Skaitymo džiaugsmas“ su rašytoju Vytautu V. Landsbergiu ir jo kūrinių personažais, kuriuos įkūnijo aktorius Dalius Skamarakas.

30.15. Rugpjūčio 1 d. Arklio muziejuje Niūronyse parodytas Utenos kamerinio teatro spektaklis Šarūno Kunicko antikarantininė komedija „Teisingumo Voverės“.

30.16. Rugpjūčio 1 d. Muziejus dalyvavo „Poezijos pavasario-2020“ programoje ir parengė poetinę kelionę per Skiemonių krašto kalvas su Algimanto Baltakio eilėraščiais „Prie Strazdiškio šulinėlio“. Renginyje dalyvavo rašytojai Algimantas Baltakis, Lietuvos rašytojų sąjungos Kauno skyriaus pirmininkas Vidmantas Kiaušas-Elmiškis, Vainius Bakas ir anykštėnas Rimantas Vanagas, aktorius ir bardas Giedrius Arbačiauskas bei skaitovas Paulius Šironas.

30.17. Rugpjūčio 8 d. Arklio muziejuje Niūronyse vaidintas ReBus teatro spektaklis „Velnioniškai vienas“ (pagal Pauliaus Širvio poeziją, režisierius Jonas Buziliauskas), po spektaklio vyko tradicinių šokių muzikantų popietė.

30.18. Rugpjūčio 15 d. Arklio muziejuje surengta Žolinės renginių programa ir žirginio sporto varžybos. Žoliavimo patirtimi dalijosi žolininkė Dalė Petraitienė, Legų sodybos kieme organizuotas kaliausių rišimas, veikė kasmetinio dailininkų plenero Niūronyse tapybos paroda. Niūronių hipodrome surengtos konkūrų varžybos Arklio muziejaus taurei laimėti. Panevėžio rajono Miežiškių kultūros centro mėgėjų teatras vaidino spektaklį „Ilgam prisiminimui“ (autorė ir režisierė Jurga Švagždienė), vyko muzikos popietė kartu su „Muzikantais iš pa Utenas“.

30.19. Rugpjūčio 24–30 d. Muziejaus literatūrinių rezidencijų programą pratęsė Anykščiuose rezidavęs rašytojas ir vaistininkas Tadas Žvirinskis.

30.20. Rugsėjo 14 d. Anykščiuose viešėjęs Izraelio valstybės nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvos Respublikoje Yossefas Levy aplankė ir Antano Baranausko klėtelę.

30.21. Rugsėjo 19 d. prie A. Baranausko klėtelės Anykščiuose lankėsi Kroatijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Krešimiras Kedmenecas.

30.22. Rugsėjo 19 d. Muziejus dalyvavo tradicinėje rudens šventėje Obuolinėse ir Turizmo naktyje. Bronės Buivydaitės memorialinėje sodyboje vyko kvapniojo augalų vandens ruošimo distiliavimo aparatu parodomoji programa. A. Baranausko aikštėje organizuotos kūrybinės improvizacijos Anykščių žydų istorijos tema „Talifa kumi“ („Kelkis ir eik“: veikė paroda, vaišino žydiškais skanėstais).

30.23. Rugsėjo 25 d. Muziejus organizavo Anykščiuose surengtą Lietuvos muziejų kelio, kuris 2020-aisiais driekėsi per žymiausias šalies kalvas, finišą. Liudiškių kalvos viršūnėje susirinkusiems Lietuvos muziejų atstovams vėliau buvo organizuota kelionė siauruku Anykščių kalvomis iki Rubikių.

30.24. Spalio 18 d. Muziejus kartu su partneriais Anykščių menų inkubatoriuje-menų studijoje surengė Respublikinės konkursinės parodos „Aukso vainikas“ regioninį turą, kuriame dalyvavo Anykščių Kupiškio, Panevėžio, Pasvalio, Rokiškio ir Ukmergės tautodailininkai. Paroda veikė iki lapkričio 13 d.

Dėl Lietuvoje įvestų epidemiologinių apribojimų dalis iš anksto planuotų viešųjų renginių neįvyko.

31. Pristatydamas Muziejuje saugomus fondus ir skleisdamas žinias apie Anykščių krašto nematerialųjį kultūros paveldą, Muziejus nuolat dalyvauja moksliniuose bei atminimo renginiuose Lietuvoje ir už jos ribų. 2020 m. Muziejaus atstovai dalyvavo ir skaitė pranešimus, dalyvavo diskusijose:

31.1. Liepos 31 dieną Pajiešmenių (Pasvalio r.) kultūros namuose mokslinėje konferencijoje „Siaurukas: tarp nebūties ir atgimimo“ (dalyvavo R. Guobis).

31.2. Rugpjūčio 12 d. Metelių (Lazdijų r.) regioninio parko lankytojų centre literatūros popietėje, skirtoje artėjančiam rašytojos Bronės Buivydaitės 125-mečiui (dalyvavo pranešėjai R. Jurkėnienė ir T. Kontrimavičius).

32. Muziejus, plėtodamas ryšius su visuomene, naudoja įvairias komunikacijos bei reklamos priemones.

33. Nuolatinė komunikacija vykdoma per Muziejaus interneto svetaines www.baranauskas.lt; www.arkliomuziejus.lt www.siaurukomuziejus.lt, kuriose pateikiama lankytojams aktuali informacija apie muziejaus ekspozicijas ir paslaugas. Muziejaus veiklos lietuvių, anglų, prancūzų, rusų, vokiečių kalbomis pristatomos Lietuvos muziejų svetainėje www.muziejai.lt, o edukacinės programos – specializuotuose portaluose www.edukacinesprogramos.lt bei www.kulturospasas.emokykla.lt. Muziejaus renginiai, projektai, ekspozicijos, naujienos pristatomi socialinio tinklo Facebook paskyroje, kurias turi ir administruoja visi Muziejaus padaliniai.

34. Muziejaus ekspozicijos ir muziejininkų veikla pristatoma žiniasklaidoje. Informaciniai pranešimai pateikiami vietos, regiono ir nacionalinei žiniasklaidai (2020 m. – 17), dalyvauta radijo ir televizijos laidose (10 televizijos laidų bei reportažų ir 7 radijo laidos), sukurti ir išplatinti 23 vaizdo siužetai apie Muziejaus ekspozicijas ir renginius.

35. Muziejaus veiklos pristatytos išleistoje Muziejaus brošiūroje bei skrajutėse, Anykščių turizmo ir verslo informacijos centro reklaminiuose leidiniuose. Šie leidiniai platinami Lietuvos turizmo informaciniuose centruose, turizmo agentūrose taip pat Anykščių krašto apgyvendinimo ir viešojo maitinimo įmonėse, pas kitus turizmo paslaugų teikėjus Anykščių rajone bei regione.

36. Muziejus su atskiru stendu dalyvavo didžiausioje Baltijos šalyse Vilniaus tarptautinėje knygų mugėje, kurioje pristatė ne tik Anykščių literatūrinę tradiciją, bet ir Anykščių krašto turizmo paslaugas. Siekdamas plėsti komunikacinius kanalus, Muziejus dalyvauja Anykščių turizmo klasterio veiklose.

VIII SKYRIUS. APIBENDRINIMAS IR ANALIZĖ

VADOVO ŽODIS.

2020-ieji metai Muziejaus istorijoje išliko pažymėti dviem lemtingų iššūkių ženklais, lėmusiais tiek darbo pobūdį, tiek ir veiklos rezultatus.

Dėl pasaulinės COVID-19 pandemijos Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. kovo 15 d. šalyje paskelbė karantiną ir trims mėnesiams nutraukė fizinį lankytojų aptarnavimą muziejuose, paskui lapkričio 7 d. atnaujino iki metų pabaigos galiojusį karantiną. Dėl šių nacionalinių apribojimų Muziejus 146 dienas negalėjo teikti įprastų paslaugų lankytojams, tai yra, per metus prarado net 40 proc. aktyvaus paslaugų teikimo laiko. Ir kitu metu, galiojant mažesnės apimties

apribojimams, ekspozicijose dirbome padidinto pavojaus ir psichologinio diskomforto sąlygomis, įsitempę ir nežinioje.

Lankytojų aptarnavimo galimybėms itin didelę įtaką turėjo įvesti ir iš esmės visus metus galioję apribojimai lankyti muziejus didesnėmis grupėmis. Todėl tarp Muziejaus lankytojų 2020 m. vyravo pavieniai ir šeimomis keliavę turistai, jų aptarnavimas pareikalavo daugiau žmogiškųjų išteklių ir laiko sąnaudų. Tai atspindi ir Muziejaus finansinės veiklos rezultatai: lyginant 2019-uosius ir 2020-uosius metus, lankytojų skaičius Muziejuje sumažėjo nuo 75 iki 48 tūkst. (36 proc.), o pajamų už turistų aptarnavimo paslaugas gauta 39 tūkst. Eur (19 proc.) mažiau, nei iš anksto planuota. 2020-ųjų metų karantininiai suvaržymai labiausiai palietė moksleivius, todėl absoliutaus lankytojų skaičiaus sumažėjimas besąlygiškai sietinas tik su tokiais laikiniais apribojimais.

Sąlygiškai geresnį finansinių rezultatų rodiklį lėmė tai, kad vidutiniškai vieno lankytojo paliekama pinigų suma (mokestis už bilietus, leidinių ir suvenyrų pardavimai) atitinkamai per tuos pačius metus išaugo nuo 2,9 Eur iki 3,35 Eur (15 proc.). Skaičiuojant vidutinį vienos dienos, kai Muziejus galėjo teikti paslaugas, lankytojų skaičių, per metus jis irgi išaugo 7 proc.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės numatytos priemonės ekonominiams suvaržymams švelninti lėmė tai, kad 2020 m. gegužę Muziejus sulaukė galimybės pradėti administracinio pastato ir fondų saugyklos kapitalinę rekonstrukciją, kuriai buvo ruošiasi keletą metų, vis negaunant finansinių išteklių. Muziejus sėkmingai susidorojo su iššūkiu per trumpą laiką saugiai perkelti visus eksponatus ir kitą turtą iš statybininkams perduoto pastato į kitas laikinas saugojimo patalpas.

Dvi esminės priežastys – pandeminė situacija ir pagrindinio pastato rekonstrukcija – paskatino darbo organizavimo permainas. Dauguma Muziejaus darbuotojų nuo 2020 m. vasaros pradėjo nuotolinį darbą, jiems sudarytos sąlygos atlikti tarnybines užduotis namuose. Taip organizuotas ir LIMIS administravimas iš penkių skirtingų darbo vietų, ir eksponatų skenavimas, ir gautų eksponatų inventorizavimas, ir genealoginės informacijos kaupimas. Pertvarkius A. Vienuolio memorialinio namo ekspoziciją, šiame pastate tilpo ir S. Petraškos akmens tapybos paroda, ir keli įstaigos administracijos kabinetai.

2020 m. dėl karantininių apribojimų Muziejus praktiškai neturėjo sąlygų rengti ekspedicijas ir kaupti naujus eksponatus, todėl jų priėmimas į fondus, lyginant su 2019 m., sumažėjo daugiau nei 2 kartus. Susidūrus su iššūkiais, aktyviau plėtotos nuotolinio darbo formos (respondentų apklausos telefonu ir el. paštu, užklausų organizavimas ir atsakymai į jas ryšio priemonėmis), per projektinę veiklą sukurtas nuotolinių paslaugų turinys (galimybė virtualiai lankytis visose ekspozicijose, pažinti edukacines programas, įsigyti Muziejaus leidinius internetu).

Direktorius
(Vadovo pareigos)

(parašas)

Antanas Verbickas
(vardas, pavardė)